

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi VN/2509/2021

Suomen Romukauppioiden Liitto ry edustaa yli sataa metallikierrätysalan toimijaa isoista tukkureista ja kierrätysoperaattoreista paikallisiin romuliikkeisiin. Liiton jäsenet työllistävät yli 1700 henkilöä ja vastaavat valtaosasta 1,7 miljoonan tonnin rauta- ja teräsromun markkinavolyymistä. Liiton asema suomalaisen romukaupan historiassa on jatkunut vuodesta 1940. Liitto on eurooppalaisen kierrätysalan kattojärjestö The European Recycling Industries' Confederation EuRICin jäsen.

Johdanto

Lakiesityksen mukaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin sisältyvää teollisuuden määritelmää laajennettaisiin siten, että teollinen kierrätysmateriaalien valmistus ja jalostus olisivat oikeutettuja energiaverotuksiin. Teollisessa kierrätysmateriaalien valmistuksessa ja jalostuksessa käytetty sähkö siirrettäisiin siten alempaan sähköveroluokkaan II. Toiminta olisi myös oikeutettu energiaintensiivisten yritysten veronpalautukseen, joka on teollisuuden osalta voimassa asteittain supistuvana vuoteen 2025. Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Nykyinen säädösympäristö on pitkälti rakentunut lineaariselle taloudelle. Käytännössä tämä johtaa tilanteisiin, jossa valmistavalle teollisuudelle on edullisempaa käyttää neitseellistä raaka-ainetta. Kierrätysraaka-aineiden korkeampi hinta voi johtua useista syistä. Säädösympäristön muuttaminen kiertotalouden mukaiseksi edellyttää pitkälti lainsäädännön perkaamista lakikohtaisesti. Usein syynä on EU-säädös tai sen tulkinta.

Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia kiertotalouden edistämisestä myös taloudellisen ohjauksen avulla. Tähän liittyen yhtenä konkreettisenä toimena hallitus on linjannut keväällä 2021 puoliväli- ja kehysriihessään, että kierrätysteollisuuden sähköverotus alennetaan sähköveroluokkaan II. Suomen Romukauppioiden Liitto pitää linjausta merkittävänä. Kierrätysteollisuuden sisällyttäminen teollisuuden alemman energiaverotuksen piiriin on tärkeää ja lakiesitysluonnos on tärkeä askel kohti kiertotalousperustaista säädösympäristöä.

Näkemykset lakiehdotukseen

Lain tavoitteena olisi, että teollinen kierrätysmateriaalien valmistus ja jalostaminen luettaisiin teollisuudeksi ja se kuuluisi siten II sähköveroluokkaan. Esimerkiksi terästehdas kuuluu tällä hetkellä alempaan sähköveroluokkaan, vaikka tehdas valmistaisi tuotteita primäärisistä raaka-aineista. Siksi onkin perusteltua, että samaan sähköveroluokkaan sisällytetään myös kierrätysmetallitoimiala, jota Suomen Romukauppioiden Liitto edustaa. Lain tavoite on siis oikea.

Koska lakiesitysluonnos koskee laajasti kaikkea kierrätysteollisuutta, ei siinä oteta kantaa yksittäiseen jakeeseen tai toimintoon muuten kuin yksittäisin esimerkein. Tämä voi käytännössä johtaa ristiriitaisiin tulkintoihin. Tämän vuoksi seuraavat tarkennukset olisi syytä lisätä lakiin.

1. Lakiesitysluonnoksen termit poikkeavat esimerkiksi jätelainsäädännössä käytettävistä termeistä. Luonnoksessa todetaan, että *”Tavaran teollisessa valmistuksessa voisi olla kyse lopputuotteen lisäksi myös jatkojalostettavan välituotteen valmistuksesta.”* Lakiin tulisi lisätä maininta siitä, että sillä ei ole merkitystä, luokitellaanko kyseinen kierrätysmateriaali jätelain mukaan jätteeksi vai End of Waste -tuotteeksi. Kierrätysmateriaalilla on usein hyvinkin tarkat laatuvaatimukset eikä se riipu siitä, että onko sillä tuote- vai jätestatus. Keskeistä on se, että materiaali korvaa neitseellisiä raaka-aineita.
2. Metallinkierrätystoimialalla, jota Suomen Romukauppiain Liitto edustaa, suurin sähkönkulutus on murskaimien, leikkurien ja paalainten käytössä. Näin ollen murskauslaitokset, joissa on käytössä kiinteitä tuotantolaitteita, kuten paalaimia, leikkureita, murskaimia sekä muita materiaalin mekaaniseen paloitteluun tarkoitettuja laitteita sisältyvät näkemyksemme mukaan nykyiseen lakiehdotukseen. Tämä olisi selvyden vuoksi syytä tuoda lakiesityksessä selkeästi esiin.

Lain soveltamisalan laajentaminen

Lakiesitysluonnoksessa todetaan, että

”Määritelmään lisättäisiin myös maininta siitä, että teollisuuden rinnastetaan myös jätteen tai kierrätysmateriaalin käsittely ennen sen jalostamista uusioraaka-aineeksi, jos materiaalin käsittely ja tuotteen valmistus tapahtuvat samalla tuotantopaikalla. Jatkossa teollisuuden rinnastettaisiin siten esimerkiksi TOL 2008 pääluokan E alaluokkaan 38320, lajiteltujen materiaalien kierrätys, kuuluva toiminta edellyttäen, että toiminta olisi tavaran teollista valmistusta tai jalostamista. Silloin kun jätteiden käsittely ja kierrätys tapahtuisivat samalla tuotantopaikalla ja osana samaa prosessia kuin tavaran tai uusioraaka-aineen valmistus, olisi koko prosessi teollisuuden rinnastuva. Kyse voisi olla esimerkiksi sellaisen uusioraaka-aineen teollisesta valmistuksesta, jota käytetään tai toimitetaan käytettäväksi tavaran teollisessa valmistuksessa. Esimerkiksi jätteen keräily, kuljettaminen ja lajittelu eivät olisi teollisuutta. Siten edelleenkin kaikki pääluokan E alaluokan 38320 mukainen toiminta ei kuuluisi verotuen piiriin. Esimerkiksi erillinen autojen romutus tai jätteiden käsittely eivät olisi teollisuuden rinnastuvia, vaikka niistä myöhemmin jollain toisella tuotantopaikalla valmistettaisiin tavaraa tai uusioraaka-ainetta saman tai eri yrityksen toimesta.”

Kiertotalouden edistämiseksi on tärkeää, että metallien ja metallipitoisten romujen käsittely olisi laajasti alemman sähköveron piirissä. Kierrätysmetalli- eli romukauppa-ala käsittelee metalleja ja metallipitoisia romuja. Prosessista syntyy uusioraaka-ainetta teollisuuden käyttöön. Yritykset järjestävät toimintansa ja materiaalit kulkevat toimitusketjussa aina tarkoituksenmukaisesti. Se, että osa toiminnasta ei ole samassa toimipisteessä voi johtua monista eri syistä, kuten esimerkiksi pitkistä välimatkoista. Yritysten yhdenmukaisen kohtelun vuoksi pitäisi näkemyksemme mukaan teollisuuden sähköveroluokkaan sisällyttää laajemmin toimintoja, vaikka ne eivät olisikaan samassa toimipaikassa.

Kunnioitavasti,

Mia Nores
Toiminnanjohtaja
Suomen Romukauppiain Liitto ry

Yhteystiedot: Mia Nores, puh. 040 554 8808, mia.nores@romukauppiaat.fi